

Somatopedie: odkazy – videa-informace

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10432738423-zivot-s-handicapem/212382554220007-dana-aneb-ucitelka-na-voziku>

<http://spc-info.upol.cz/profil/?p=446>

www.inkluzce.cz

www.osobniasistence.cz

www.asistence.org

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1096060107-klic/211562221700014/video/>

<http://www.youtube.com/watch?v=jpvwRme5TdY> (Bobath)

www.rytmus.org

www.dumrodin.cz

www.ssfdr.cz

www.kocianka.cz

www.gemini.cz

<http://www.somspol.wz.cz/ospolecnosti.html>

<http://www.snoezelen-mse.cz/index.php/snoezelen-mse>

<http://is.muni.cz/elportal/?id=1173211> *Grafomotorika a psaní u žáků s tělesným postižením*

<http://is.muni.cz/elportal/>: *Podpora rozvoje hybnosti osob s tělesným postižením*

legislativa:

vyhlášky: 72/2005 a 72/2005 a jejich novely 147/2011 a 116/2011 a 103/2014.

Zákon 108/2005 a vyhláška 505/2006

Nejlépe vyhledat na www.zakonyprolidi.cz (pouze doporučení)

Historie:

- Prof. MUDr. Rudolf Jedlička
- 20. 2. 1869 v Lysé nad Labem
- 26. 10. 1926 v Harrachově
- Životopis
- Narodil se v harmonické rodině lékařů

- Byl plně podporován ve studiích na lékařské fakultě.
- Po absolvování studia nastoupil jako asistent na chirurgické klinice české lékařské fakulty.
- Zabýval se rentgenologií (profesor chirurgie a rentgenologie UK v Praze)
- Byl ale postižen negativními následky rentgenového záření.
- Postupně mu byly amputovány prsty levé ruky, což mu nebránilo úspěšně vykonávat chirurgickou praxi.
- V roce 1921 se stal 1.přednostou 2. chirurgické kliniky lékařské fakulty UK v Praze
- Založení Jedličkova ústavu pro „zmrzačené“ v Praze na Vyšehradě 1.4. 1913
- Bylo tím dovršeno úsilí dr. Jedličky zajistit komplexní rehabilitační péči postiženým dětem (mrzákům) v odborném ústavu
- **Péče pojmána jako celek**, který se dělil na tři odvětví, z nichž žádné nesmí pracovat samostatně:
- **Lékařské ošetřování** – snaha odstranit defekt
- **Práce odborně vyškoleného vychovatele**, který vyzbrojí vhodným školským vzděláváním postiženého tak, aby byl schopen se sám o sebe postarat a uspokojovat své životní potřeby
- **Sociologicky dobře obeznámeného poradce**, který postiženým dovede poradit vhodné povolání, slibující pro ně nejlepší budoucnost
- Ústav měl pět oddělení
- **1. nemocnici** – ortopedickou kliniku
- **2. školu pro mrzáky** – výchovný ústav, v němž se učitelovo působení neomezuje jen na práci ve škole
- Pro přijímání do ústavu sloužila **poradna**, která měla diagnostikovat postižení, navrhovala terapeutická a pedagogická opatření, zabývala se také zajišťováním finanční úhrady za pobyt, léčbu a výchovu
- **3. dílny výukové a cvičné** – bandážistická, ortopedicko-mechanická, ortopedicko-obuvnická, litografická, knihařská, laboratoř pro zhotovování přírodovědeckých preparátů a pomůcek.
- Po vyučení získali absolventi výuční list.
- **4. statek** – kde měli cvičit zemědělské práce děti ze zemědělských vrstev
- **5. Chorobinec** – měl sloužit jako azyl pro nejvíce postižené děti i dospělé
- Z historie Jedličkova ústavu
- 1907 vyzval školní inspektor Josef Zeman ke zřízení ústavu pro tělesně postižené děti

- 1908 byl založen „Spolek pro léčbu a výchovu mrzáků v Praze“ – spolek se uplatnil jen málo
- 1. ředitel F. Bakule
- Přijato bylo 10 chlapců (6-7 let), převládalo postižení HK
- Později přijati další tři chlapci
- Během 1. sv. války ústav pečoval i o invalidní vojáky, přechodně bylo získáno 500 lůžek (budoucí ministerstvo spravedlnosti), později byla budova přeměněna v ústavní nemocnici (ortopedické operace, po 2. sv. válce – rehabilitace až do 70. let).
- Rozrůstání ústavu
- Po 1. sv. válce se škola rozrostla – 3 třídy a 20 dětí
- Po ukončení povinné školní docházky byly děti zařazeny podle schopností do dílny
- Škola byla soukromá, proto žáci skládali zkoušky na škole veřejné
- Škola se rozrůstala – stavěla se nová budova – otevření se prof. Jedlička nedožil (1926)
- Vybudoval dílo, které bylo vzorem
- 1948 – ústav byl Michalem Jedličkou předán státu

Augustin Roman Bartoš

29.2.1888 v Červeném Kostelci

24.1. 1969 v Praze

- Život
- Pocházel z početné rodiny, byl nejmladší z 5 dětí
- trpěl chorobou – osteomyelitis – v levém hlezenním kloubu – byl více unaven a při pohybu měl bolesti – hovoří se o jeho výrazném citovém poutu k matce
- odmaturoval na učitelském ústavu v Hradci Králové
- Život
- učil na obecné škole – kriticky hodnotil nedostatky školské práce a prosazoval nové prostředky a metody
- Stará škola podle něj potlačovala aktivitu dítěte (tento jev v českých školách se snažil napravit)

- Hledal názorné prostředky pro vyučování (publikoval v časopisech)
- 1912 – referoval o metodě zavedení ručních prací (chladné přijetí – zvýší se povinnosti učitele)
- odešel do Prahy studovat VŠ (filozofie a pedagogika)
- Život
- nedostudoval z finančních důvodů a nastoupil do ústavu pro slabomyslné v HK - začal s ručním zaměstnáváním chlapců; výsledky svých studií i pedagogické praxe v tomto ústavu publikoval v knihách „*Dítě a práce*“ a „*Škola a práce*“
- v r. 1919 nastoupil do výchovny pro mravně vadné dívky v Jilemnici, nespokojen s touto prací
Působení v Jedličkově ústavu
- 1920 – 1945
- ujal se vedení ústavu za neutěšené materiální a finanční situace a provedl reorganizaci celého zařízení
- zřídil dílny pro výcvik a zaměstnání TP mládeže: truhlářská, krejčovská, knihařská, knihkupectví, výroba ručně vázaných kobereců atd.
- nechal postavit novou budovu ústavu – internát pro žáky s trojtřídní školou, vybavenou speciálním nábytkem, knihovna, výtah, společenská místnost, jídelna, instalovány mechanicko-terapeutické přístroje, jeviště pro dětské divadel. hry, skleník se zahradnictvím a hřiště
- ve staré budově byl zřízen internát pro dospělé TP
- Po půl roce cesta do severských zemí
- Působení v Jedličkově ústavu
- zřídil Muzeum Jedličkova ústavu
- zakoupil objekt lázní Lochovice – nižší stupeň školy, druhý stupeň školy s učebnou a internátem, internát a učebna pro nejstarší žáky (děti diferencovány podle svých schopností a zájmů), park, letní škola – důraz na výchovu a sport
- zavedl vyučování v ústavní nemocnici – účelem bylo vyplnit mezeru v přerušené školní docházce
- kladl důraz na aktivitu dětí ve vyučování
- zavedl ruční práce, které se staly principem vyučování
- zdůrazňoval individualizaci
- Působení v Jedličkově ústavu

- jeho snahou bylo usnadnit těžký život při nedostatcích pohybového aparátu, dát perspektivu, zbavovat pocitu méněcennosti, vzpřimovat bezradné a posilovat slabé, odstranit termín „mrzák“ a definitivně jej nahradit pojmem „s tělesným defektem“
- navštívil Belgický ústav, ústav v Trachenberku u Drážďan, ústav v Göteborgu, Stockholmu – zajímal se o cíle a metody výchovy
- zúčastnil se a přednášel na mezinárodních konferencích – např. v Ženevě 1929 – přednáška o výchově imobilních dětí v Jedličkově ústavu, o vyučování s použitím automobilu
- 1928 – rozhodnutí zavést vyučování v nemocnici
- Nejprve do nemocnice docházeli učitelé z ústavní školy, později bylo zřízeno místo učitelky
- Poukazoval na fakt, že učitel je pomocníkem lékaře – poznávání dítěte a jeho duševního světa
- 6/9/1928 – oficiálně vybudována v Jedličkově ústavu škola při nemocnici
- A. Baroš, Automobil vychovatelem, 1931
- Pobyť v Praze
- po skončení 2. světové války odešel na Městský školní výbor v Praze do funkce inspektora – uskutečňoval školy v přírodě, prosazoval moderní vyučovací metody
- 1949 – 1951 byl jmenován lektorem defektologie na Ped. fak. UK v Praze – přednášel metodiku vyučování na školách pro mládež vyžadující zvláštní péči a problematiku ústavní péče a vedl praxi posluchačů na těchto typech škol
- Průkopnictví A. B.
- zavedl ruční práce do vyučování
- zavedl vyučování TP žáků ve škole v přírodě v Lochovicích, spojené s pracovní vých. v zemědělství
- vynalezl pracovní protézy pro písaře s defekty rukou
- navrhl a dal zhotovit protézu dolní končetiny bez dlah
- zavedl v Jedličkově ú. dílny pro pracovní výchovy TP
- realizoval první „cestovní školu“ /Automobil vychovatelem/
- nové poznatky, týkající se rehabilitace tělesných vad
- vypracoval podklady pro vytvoření návyků a dovedností pro různé formy TP
- *„Nedává-li škola příležitosti k přímému názoru, není-li možno prožívat všechno poznání mezi školními stěnami – nezbyvá, než z nich vyjít“*
- A. Bartoš, Automobil vychovatelem, 1931

- Průkopnictví A. B.
- zavedl v Jedličkově ú. školní tiskárnu pro tisk vlastních prací dětí
- po 2. sv. v. uskutečnil v Krkonoších školu v přírodě
- zavedl první vyučování výrobní praxe žáků v továrně
- Publikace

Dětská organizace, 1926 – prakticky provedl žákovskou samosprávu v Jedličkově ú. - děti byly vedeny k samostatnosti a samy se podílely podle svých schopností i na finančním zajištění provozu ústavu

Automobil vychovatelem, 1931 – autobus jako výchovný a vzdělávací prostředek pomáhá odstraňovat ve výchově a vzdělávání formálnost, rozšiřuje duševní obzor žáků, konkretizuje a správně formuluje dětské představy, je nejlepším prostředkem názorného vyučování a nejhodněji plní i současný požadavek spojení školy se životem

- Publikace

U Jedličků – sborník, popisuje vnitřní a vnější svět Jedličkova ú., jeho organizaci, život dětí, práci učitelů vychovatelů a lékařů; úvodní kapitola je věnována vzpomínce na osobnost Prof. MUDr. Rudolfa Jedličky

Cestou k životu, 1923

Návrh osnov škol pro děti tělesně vadné, 1935

Než bude pozdě, 1939

Neobvyklé psaní, 1943

Jan Chlup

- 22.11. 1889 v Boskovicích u Brna
- 4.8. 1968 v Praze
- Život a dílo
- Vyrůstal v Boskovicích.
- Měl 12 sourozenců (4 zemřeli), otec úředník, často se stěhovali
- Život a dílo
- Pracoval jako cvičitel v Sokole, byl redaktorem župního Věstníku, režisérem ochotnického divadla, pořadatelem školních akademií a zábav aj.
- 1913 nastoupil vojenskou službu, účastnil se války

- Po ukončení 1. světové války začal spolupracovat s Otakarem Joklem v Zemském spolku pro léčbu a výchovu mrzáků na Moravě a ve Slezsku, jehož cílem bylo vybudování ústavu pro tělesně postiženou mládež.
- Při zakládání ústavu osobně navštívil R. Jedličku – seznámil se s komplexní rehabilitací
- Dne 4.8.1919 byl otevřen „Ústav pro děti zmrzačelé „ v Brně na Kociánce v Králově Poli. Jan Chlup byl jmenován jeho ředitelem a věnoval se této práci dvacet let..
- Život a dílo
- Byl učitelem, vychovavatelem, organizátorem
- Při nemocničním oddělení vybudoval školní třídu, pokusil se o zavedení evidence tělesně postižených dětí, založil pro ně poradnu
- Vybudoval celou řadu dílen
- Snažil se o umístění dětí do vesnických, rolnických rodin – přizpůsobení se běžnému životu
- Klád důraz na individuálně zaměřenou profesní přípravu
- Zasazoval se o podporu pro osamostatňování tělesně postižených „zmrzačených“
- Život a dílo
- Zasazoval se o státní podporu ke zřízení svépomocných dílen a povinnému umístění těchto jedinců do továren a podniků
- Do té doby byly důsledky tělesné vady pro pedagogiku a psychologii neznámé
- Podporoval komplexní rehabilitaci s cílem minimalizovat důsledky postižení (tým pracuje na obnově/ náhradě narušené funkce, soběstačnost, zvýšení kvality života, pracovní uplatnění, zapojení do společnosti)
- Chlup: „**Neúprosný konkurenční boj se zdravým individuem**“
- Život a dílo
- K zajištění ekonomického chodu ústavu organizoval veřejné sbírky, prodával výrobky – propojení ergoterapie s příjmem do ústavu, organizoval přednášky a kulturní programy, založil orchestr a pěvecký sbor
- Podnikal četné zahraniční cesty, zkušenosti pak využil ve své práci
- Požadoval zvyšování kvalifikace i u svých pracovníků
- Spolupracoval na úpravě osnov pro tělesně postižené
- Založil a vedl výcvik ošetřovatelsko-výchovného personálu
- Člen státní zkušební komise pro učitele „úchylné mládeže“

- Život a dílo
- V roce 1945 odchází z ústavu
- Získal ocenění za humanitní práci
- Později působil jako vládní zmocněnec
- Přijal místo na Ministerstvu obrany, práce a sociálních věcí – péče o úchylnou mládež
- Předložil návrh zákona o organizaci péče o tělesně postiženou mládež
- 1950 odchází na vlastní žádost do výslužby
- Nastoupil do lidového družstva Moravská ústředna Brno
- Publikace

Osud zmrzačeného dítěte, 1923

Péče o mrzáčky Moravy a Slezska, její potřeba a nynější stav, 1925

Péče o vadné, 1941

Vývoj péče o dítě v ČSR, 1945 - 1950

● **František Bakule**

- Narodil se 18. května 1877 v Lidmovicích u Vodňan
- Zemřel 15. ledna 1957 v Praze
- Život a dílo
- Rodinné prostředí, ve kterém vyrůstal, výrazně ovlivnilo jeho další život.
- Rodiče vedli své děti ke zpěvu a k zájmu o hudbu.
- Absolvoval c.k. český ústav ku vzdělání učitelů.
- Postupně působil jako učitel na obecných školách.
- 12 roků byl učitelem ve škole na Malé Skále. Tam založil dětský pěvecký soubor.
- Při vystoupení v Praze v roce 1914 se setkal s prof. R. Jedličkou a to ovlivnilo jeho další profesní směřování.
- Prof. Jedlička mu nabídl místo učitele v ústavní škole.
- Následují studijní cesty do zahraničí, hlavně do Německa.

- Získané znalosti Bakule uplatňoval při budování ústavu. V roce 1915 se stal ředitelem v ústavní škole.
- Bakule se řadil do proudu učitelů „pokusníků“, kteří usilovali o činnou školu s nárokem na uplatnění dětské aktivity (kritika Herbarta).
- Jeho pedagogická činnost byla narušena první světovou válkou. Do ústavu byli během války přijímáni vojáci – invalidé.
- Pro přílišnou volnost ve výchově a pro opožděný počátek trivium se dostal F. Bakule do konfliktu s vedením. Nechtěl se řídit osnovami a proto byl odvolán. V roce 1919 opouští Jedličkův ústav.
- Společně s ním odešlo i 12 tělesně postižených dětí (tzv. Bakulova družina). V roce 1920 založil Bakulův ústav pro výchovu životem a prací. Znovu založil pěvecký sbor – Bakulovi zpěváčci- a vystupoval s ním po celé republice, byl na Slovensku, v Německu, Dánsku, ve Švýcarsku, v Podkarpatské Rusi a také v Americe.
- František Bakule patří k významným osobnostem v historii péče o handicapované děti a mládež. Jeho přínos spočívá především v novátorském přístupu k těmto dětem – tedy v jeho snaze pomoci smysluplné manuální činnosti alespoň částečně eliminovat jejich postižení a naučit tak tyto děti co největší samostatnosti.
- V cizině byly Bakulovy pedagogické názory přijímány bez výhrady, doma byl kritizován. Postupně se zhoršovala existenční situace a Bakule byl nucen vzdát se vedení ústavu. V roce 1937 byl jeho ústav prodán v exekuční dražbě a Bakule se odstěhoval na venkov. V roce 1945 se vrátil do Prahy a už jen příležitostně publikoval v tisku. Zemřel 15. ledna 1957.

• **Prof. PaedDr. František Kábele, DrSc.**

- Narozen 30.11. 1913 v Radčicích, okres Chrudim, pocházel z 11 dětí
- Odborník v oblasti somatopedie, logopedie, teorie výchovy a vzdělávání handicapované mládeže, rozvíjení hybnosti řeči u dětí postižených lehkou mozkovou obrnou
- zabýval se také oblastí rehabilitace a zvláštní tělesné výchovy
- Vzdělání
- Obecná a měšťanská škola ve Skutči
- 1928-1932 Státní učitelský ústav v Litomyšli – oprávnění pro výkon povolání učitele 1. stupně
- 1946 – specializace pro práci logopeda
- 1946-1951 – studium na PdF UK v Praze obor speciální pedagogika defektologická
- 1952- získal doktorát pedagogiky

- 1963 – získání docentury
- 1973 – studijní stáž v Berlíně
- Praxe
- Učitelskou dráhu započal v roce 1932 – jako učitel obecné školy
- Po absolvování zákl. vojenské služby – odborný učitel Střední školy pro nedoslýchavé v Praze
- 1951-1956 – ředitel školy při II. ortopedické klinice v Praze
- 1956 – 1959 – odborný asistent na Vysoké škole pedagogické v Praze
- Na PdF UK v Praze působil nepřetržitě v různých odborných funkcích od r. 1959 až do konce života
- Od 1991 – předseda redakční rady odborného časopisu Speciální pedagogika
- Odborná publikační činnost
- 44 odborných publikací – např: Somatopedie, logopedie, Tělesná výchova defektní mládeže
- 14 dětských knížek a leporel k rozvíjení řeči např: Brousek pro tvůj jazýček
- 183 odborných statí a článků ve sbornících a časopisech
- 18 beletristických prací (povídek, veršů, rozhlasových pásem)
- 18 hesel v Pedagogickém slovníku
- 106 hesel v Defektologickém slovníku
- Somatopedická společnost
- Založena v roce 1991, zakladatel a první předseda – František Kábele
- Profesně orientované sdružení, které sdružuje pedagogy, zdravotnické a další odborné pracovníky i zájemce z oblasti léčebné a výchovně vzdělávací péče o tělesně a zdravotně postiženou mládež i dospělé a rovněž rodiče tělesně a zdravotně postižených dětí, s cílem podporovat ucelenou rehabilitační péči o tyto žáky.
- Sídlem Ss je Jedličkův ústav a školy pro tělesně postižené V Pevnosti 4, Praha 2.
- V současné době je společnost rozdělena do 3 sekcí: - sekce škol a školských zařízení pro tělesné a kombinované postižení
 - sekce škol při nemocnicích
 - sekce škol při léčebnách a ozdravovnách

V letech 1998 – 2002 – předsedkyně prof.PhDr. Marie Vítková, Csc.,- vedoucí katedry spec. ped. PdF MU v Brně

Od r. 2003 – předsedkyně dr. Vanda Hájková, Ph.D., členka katedry spec.ped. PdF UK v Praze

- Závěr
- František Kábele zemřel po krátké těžké nemoci 22. listopadu 1998

(nedožítých 85 let)

- k výročí jeho 85. narozenin se MŠMT ČR rozhodlo udělit cenu ministra školství mládeže a tělovýchovy právě jemu. Cena mu byla udělena „IN MEMORIAM“.

- **Řeč dětí s MO**

Symptomatické poruchy řeči

- **Narušená komunikační schopnost**
Symptomatické poruchy řeči
- Dominantní
- Symptom jiného, dominantního postižení, nemoci
- Symptomatické poruchy řeči = narušená komunikační schopnost provázející jiné, dominantní postižení (Lechta)
- SPŘ – vznik je podmíněn řadou etiologických faktorů, často dochází k vazbě mezi jednotlivými příčinami a následky.
- **Příčiny vzniku**
- Primární příčina – způsobí dominantní postižení, které je provázeno narušenou komunikační schopností (hluchota)
- Primární příčina – (orgánové postižení mozku) způsobí dominantní postižení (MR) se sekundárně narušenou komunikační schopností. Primární příčina způsobí i paralelní postižení – vliv na komunikační schopnost
- Dvě i více primárních příčin (slepota – vliv na komunikaci, rovněž i vliv prostředí)
- Znaky orálního vývoje dětí s MO
- F. Kábele – uvádí souvislost mezi poruchou hybnosti a poruchami řeči
- Opoždění, nápadnosti ve vývoji orgánů
- V období před-verbálního období lze sledovat odchylky
- Těžkosti s dýcháním, sáním, chybí pudové žvatlání, hra s končetinami, mluvidly
- Vývoj řeči je individuální

- Záleží na postižení motoriky
 - Úrovní intelektu
 - Prostředí
 - Sekundární postižení
 - Podle zjištěné příčiny je zvolena metoda rozvoje komunikačních schopností
 - **Znaky orálního vývoje - MO**
 - Zaostávání orálních reflexů
 - Hypo/hyper senzibilita mluvních orgánů
 - Poruchy koordinace mluvních orgánů
 - Poruchy polykání
 - Hlasové nápadnosti – abnormálně vysoký, ostrý hlas/ slabý,
 - **Znaky orálního vývoje - MO**
 - Spasticita a nepotlačitelné mimovolní pohyby zabraňují vytvoření správné hlásky
 - Ztížena je schopnost automatizace a vytváření mluvních celků
 - Obtíže ve vytváření celých slov
 - U téměř ¾ dětí s cerebrální poruchou bývá zjištěna narušená komunikační schopnost
 - Vývoj řeči
 - ¾ dětí s MO mají nks různého stupně
 - MO – vznik v nejranějším období
 - Negativní vliv na celkový vývoj – vývoj řeči
 - Vývoj řeči je vážně narušen – dopad na psychický rozvoj (mentální retardace?)
 - Možnosti rozvoje
 - **Dysartrie**
-
- Nejtěžší porucha komunikačních schopností
 - Porucha artikulace jako celku (Lechta)
 - Artikulace, dýchání, fonace, modulace (melodie, rytmus, tempo)
 - Příčina je v poškození inervace v období pre, peri nebo post natálním období

- Výskyt dysartrie
- **Dýchání a fonace**
- **Spatické formy** - křečovité a mělké výdechový proud je nedostatečný – není vytvářena dostatečně znělá řeč
- **Dyskynetické formy** – neuspořádané, narušení nepotlačitelnými mimovolními pohyby
- **Hypokinetická forma** – nedostačující kapacita dýchání, nepravidelný rytmus, narušení škubavými pohyby
- **Fonace** – (tvorba hlasu) postižena ve všech formách, nevýrazný hlas, stísněný, křečovitý, chraptivý, tlačení, chybí zpěvný hlas
- Slinotok/ dysprosodie
- Hypersalivace – příčina ve špatném polykacím reflexu
- Narušeny jsou modulační faktory řeči, kolísavá intenzita hlasu, tempo řeči je zpomalené nebo zrychlené, porucha přízvuku
- **Klasifikace dysartrie (Sovák)**
- **Mozečková** – neuspořádanost mluvních pohybů, skandovaná – odsekávaná řeč, přehnané tempo a dynamika, zarážky v řeči
- **Dyskinetická forma** – neuspořádaná mluva, žmoulavé pohyby jazyka – nezřetelná artikulace, poruchy hrudního dýchání
- **Hypertonická forma** – ztuhlá řeč, bradyartrie
- **Kortikální dysartrie** – vážne utváření složitějších mluvních celků, řeč je spastická, mlaskavé zvuky
- **Pyramidová** – tvrdá, spastická, křečovitá řeč, zpomalené, nepřesné pohyby mluvidel, dítě nevysloví některé hlásky
- **Smíšená forma**
- **Další poruchy a vady řeči u MO**
- Narušené koverbální (nonverbální chování) – zaleží na postižení, narušení komunikace, změny se střídají rychle, bez podnětu, příčiny nebo citového podkladu, u hypotonie jsou mimické svaly bez pohybu, chorea – úšklebky
- Opožděný, omezený vývoj řeči
- Kóktavost a brebtavost
- huhňavost

- Projevy MO z pohledu logopedie
- Logopedická péče
 - Včasný začátek
 - Zásada vývojovosti
 - Zásada reflexnosti (reflexně/inhibiční poloha)
 - Rytmizace
 - Komplexnosti
 - Individuální přístup
 - Pomůcky

- **Ergoterapie**

- definice
- Zaměření se na zlepšení zdraví a života jedince na základě činnosti.
- Primárním cílem je umožnit účast na aktivitách denního života.
- Cíle dosahuje terapeut zapojením do aktivit poskytnutím podpory a úpravou prostředí
- Definice
- Zdravotnická profese využívající specifické diagnostické a léčebné metody, postupy a činnosti při léčbě jedince.-
- Klient se za podpory a vedení učí/ přeučuje mnoho ADL nezbytných k dosažení nezávislosti, produktivního a spokojeného života.
- Ergoterapie se zaměřuje na hodnocení stupně sebeobsluhy klienta a jeho svalové a pohybové dispozice.
- Hodnotí klientovu vybavenost kompenzačními pomůckami a doporučuje vhodná řešení
- Složky ergoterapie
 - 1/ hodnocení/ diagnostika
 - 2/ plán aktivit
 - 3/ Intervence
- Oblasti zaměření
- Kondiční ergoterapie (odpoutání pozornosti na sebe sama, zájmy, zaměstnání)

- ET cílená na postiženou oblast (zapojení pohybu, využití cvičení za pomoci nástroje, nářadí
 - **Cílem je**
 - » zvětšení svalové síly ruky a HK
 - » Zlepšení svalové koordinace
 - » Zlepšení rozsahu pohybu kloubů ruky
- ET zaměřená na rozvoj soběstačnosti: sebeobsluha (aktivní – zlepšení postižené fce a pasivní přístup – pomůcky, prostředí)
- Předpracovní rehabilitace
- Oblasti rozvoje
 - Fyzická
 - Kognitivní
 - Osobnostní
 - Emocionální
 - Sociální
- Intervence
- Výuka strategií v oblasti sebeobsluhy
- Výuka vedoucí ke zlepšení základních dovedností
- Zlepšení psychické stránky (komunikace, interakce, logo péče)
- Zlepšení fyzické kondice
- Pracovní chování
- Intelektové schopnosti
- Pracovní polohy
 - Pozice vsedě – umožnění fce HK, střídání pozic – snížení zátěže zad, opěrné body, sedadlo
 - Pozice vstoje
 - Pozice vleže
- Pracovní činnosti
- Rozsah pohybů
- Náročnost na sílu, přesnost

- Náročnost na vytrvalost
- Náročnost na pozornost/ sensorické schopnosti
- **Ergoterapie:**
- **léčba využívající pracovních činností k dosažení vyššího stupně, reedukace funkcí organismu**

Cíl:

- **určení funkční kapacity jedince**
- **určení schopnosti sociální adaptace (pracovní i osobní=sebeobsluha)**
- **základem je proces učení: pokusem, omylem a vedením**
- **vedení = ergoterapeut minimalizuje chaotickou fázi, zdokonaluje zpětnou vazbu**
- **Ergoterapie: metody**

Vybíráme podle toho, o které smysly se při instruování výkonu dítě opírá:

- **instruování smyslové:** pohyb provádíme přímo s dítětem, opíráme se o senzomotorické spoje
- **instruování technické:** usměrňování, dopomáhání a řízení pohybu speciálními pomůckami, nástroji
- **postup celistvosti:** dítě napodobuje předvedený pohyb, opakováním, pokusy a omyly pohyb zlepšuje
- **analytický postup:** od celistvého výkonu postupně pohyb zpřesňujeme
- **syntetický postup:** výkon předem rozčleníme na jednotlivé navazující prvky, na pohybové fáze, jednotlivé kroky musí odpovídat poškození dítěte
- ET u dětí
- Rozvoj motoriky
- Sebeobsluha
- Využití her (manipulační, konstrukční, napodobovací, didaktické, pohybové...)
- **Ergoterapeutická stimulace motoriky:**

Rozvíjení jemné motoriky, pohybů manipulačních a sebeobslužných:

- **průběh se liší podle stupně poškození**
- **cílené pohyby, sevření, třesení, tlučení, mačkání, hnětení, přemísťování, tahání, kladení, podávání, stavění, krouživé pohyby klikou, čárání, uchopování**

- využívání rytmických nástrojů, pomůcek – patenty, zipy, knoflíky,..

- **Hipoterapie**

- Hipoterapie:
- **Název z řeckého slova HIPOS – kůň a THERAPIE – léčba**
- **ČHS – Česká hiporehabilitační společnost**
- **(od 1.5.2011 – standardy kvality)**
- ČHS
- **6 sekcí**
- Hipoterapie
- Psychoterapie pomocí koní (PPK)
- Aktivity a využitím koní (dříve LPPJ)
- Parajezdectví
- Terapeutické využití koní
- vzdělávání
- **Terminologie**
- **Hiporehabilitace** – zastřešující název pro všechny aktivity a terapie v oblastech – kůň – člověk se zdravotním postižením/speciálními potřebami
- Terminologie
- **Hipoterapie** – obor hiporehabilitace. Metoda fyzioterapie využívající přirozenou mechaniku pohybu koně v kroku, využívá pohybových impulzů programování motorického vzoru do CNS klienta
 - Koňský hřbet – balanční plocha
 - Provádí terapeut se speciálním vzděláním – fyzioterapeut, ergoterapeut
výcvik v hiporehabilitaci
- Hipoterapie:
- **kůň je terapeutický prostředek díky svému trojrozměrnému pohybu těla**

- **při něm dochází ke střídání napětí a uvolňování těla pacienta (je nucen se přizpůsobovat pohybové sinusoidě koňského hřbetu, a to i při své naprosté pasivitě)**
- **jedná se o pokus souladu pohybu koně a pohybu pacienta**
- **provádí se formou balančních cvičení (indikuje lékař, provádí fyzioterapeut)**
- Hipoterapie u MO
- Svaly jsou nerovnoměrně zatíženy
- Nespolupracují v rámci pravo/levého, předo/zadního propojení
- Narušené je svalové napětí
- Odchytky v držení těla
- Pohyb koně – obdobné parametry s lidskou chůzí, je přenášen do pánve
- Zdravý pohyb
- Hipoterapie:
- **posazením pacienta na koně vyloučíme z aktivní činnosti DKK**
- **pánev, páteř, trup, pletenec ramenní, HKK, šíje a hlava se uvolní k fyziologickým souhybům=dotváří obraz normální chůze**
- **je to jediná metoda, která umožní jedinci „projít se“**
- **délka terapeutické jednotky 20 – 40 minut**
- **pozitivní efekt je vyvolán během 2-3 měsíců s intenzitou 2 – 3x týdně**
- Indikace zejména u těchto diagnóz:

Oblast ortopedie:

- **vrozené malformace končetin**
- **anomálie páteře a hrudníku**
- **stavy po zlomeninách končetin**
- **amputace**
- Indikace zejména u těchto diagnóz:

Oblast neurologie:

- **roztroušená mozkomíšní skleróza**
- **svalové atrofie a dystrofie**

- **mozková obrna**
- Indikace zejména u těchto diagnóz:

Oblast psychiatrie:

- **psychotické stavy**
- **LMD**
- **depresivní nálady**
- **neurózy**
- Hipoterapie
- Cílená terapie, je vždy součástí komplexní rehabilitační péče
- Odvíjí se od individuálních potřeb klienta
- Účinky hipoterapie

1/ přímé působení

- Vliv na pohybový systém (ovlivnění CNS)
- Působení na psychickou stránku osobnosti, ovlivnění emotivity, pocitu nedůvěry, úzkosti, ovlivnění komunikace, sebevědomí, atd.
- Účinek:
- **snížení svalové spasticity u hypertoniků**
- **zlepšení koordinace, stability, motorických dovedností**
- **větší psychická pohoda**
- rozvrh hipoterapie
- 2x týdně
- Délku určuje terapeut na základě aktuálního stavu klienta
- 10-30 minut po dobu 3 měsíců
- Facilitační prvky v hipoterapii
- Narušení patologických stereotypů, vliv na CNS – tvorba nových posturálních programů
- Tvorba nových pohybových stereotypů, normalizace svalového tonu, koordinace pohybů, vnímání rovnováhy, úprava svalové dysbalance....
- Pohyb ramen proti pánvi (fyziologická chůze)

- PPK – psychoterapie pomocí koní
- Terapeutické působení na klienty pomoci koně a psychoterapeutických a pedagogických prostředků
- Metoda psychoterapie
- Využívá širokou nabídku možností prostředí okolo koně (stáje, kontakt, interakce)
- **Terapie s využitím koní**
- Terapeut kůň pacient/klient
- Psychiatrická diagnóza
- Jedna lekce 30-120min, 1-2x týdně
- **Terapie s využitím koní**
- Kontaktní terapie – seznámení s prostředím, poznávání koně, péče o koně, navázání kontaktu
- Samotná hiporehabilitace – adaptace na jízdu, rovnováha..postupné zařazení složitějších cvičení
- Pracovní terapie - nácvik pracovních dovedností
- Sportovní aktivity
- **Aktivity s využitím koní**
- Oblast pedagogická, sociální (dříve LPPJ)
- Metoda využívá prostředí stáje, kontakt s koněm, interakce jako prostředek motivace, aktivizace a vzdělávání lidí se speciálními potřebami

- **Muzikoterapie**

- **Muzikoterapie:**
- **Využití hudby v procesu s účelem usnadnění a rozvinutí**
 - Komunikace
 - Vztahy, učení, pohyblivost, sebevyjádření
 - Naplnění tělesných, emocionálních, mentálních, sociálních a kognitivních potřeb
- **Cíl**
- *Rozvinout potenciál a/nebo obnovit funkce jedince tak, aby mohl dosáhnout lepší intra/inter personální integrace a následně vyšší kvality života.*

- **Pojetí**
- Terapeutický přístup
 - Využití působení hudby (receptivní muzikoterapie)
 - Využití procesu vytváření hudby a zvuků (aktivní muzikoterapie)
- Výhody muzikoterapie:
- **nonverbální komunikace**
- **vyjádření pocitů (strach, obranné pocity, blízkost a vzdálenost, kontakt, dotek v hudební improvizaci) = transverbální vyjádření výpovědí**
- **Formy: *receptivní muzikoterapie:***
- **poslouchání hudby**
- **reakční muzikoterapie: směřuje k vyvolání emočních procesů, které odhalují racionalizované nebo potlačované konflikty**
- **regulační muzikoterapie: probíhá ve skupině, smyslem je rozšíření vnímavosti**
- **Dochází k harmonizaci – uvolnění - relaxaci**
- **Receptivní muzikoterapie**
- Poslech hudby, šumů, zvuků
- Klient vnímá produkci v klidné, relaxační poloze – vnímání/ prožívání
- *Formy:aktivní muzikoterapie*
- **zpracování řečových poruch (koktavost)**
- **volná improvizace hlasová**
- **improvizace s hudebními nástroji**
- **provádí se s jednotlivci nebo ve skupině**
- **Aktivní muzikoterapie**
- Účast klienta na hudební tvorbě/ produkci
- Klient sám zpívá, hraje na nástroj nebo tělo
- Hudební improvizace podněcuje aktivitu, tvořivost, představivost
- Veřejný projev: pocit úspěchu, potěšení
- *Hudební nástroje v muzikoterapii:*

- musí být stanovena určitá pravidla
- nástroj funguje jako most mezi pacientem a okolím
- nástroj má funkci „alter ego“ (pomocné já)
- **Bubny**
- **Chřestidla, rolničky, hole**
- **Dřevěné flétny**
- **Gongy, zvonkohra**
- ***Nástroje vlastního těla:***
- možnosti vydávání zvuků bez technických pomůcek = tleskání, dupání,...
- nejdůležitějším je hlas (hlasová improvizace, rytmizace, melodizace říkadla, písní)
- „ohmatávání“ vibrací
- ***Hlas v muzikoterapii:***
- improvizují se melodie
- smyšlená říkadla
- improvizované písně vztahující se k situacím
- instrumentální improvizace + hlas, tanec, pohyb + výkřiky
- **Formy podle počtu klientů**
- **Individuální** – klient/terapeut, využití aktivní/receptivní techniky
- **Skupinová** – posílení skupinové spolupráce, sebevyjádření, adaptace důvěra